

twarze kołobrzesckiej bezpieki

twarze kołobrzeskiej bezpieki

Geneza komunistycznej policji politycznej sięga 1944 r., kiedy przy Polskim Komitecie Wyzwolenia Narodowego utworzono Resort Bezpieczeństwa Publicznego, który następnie, w styczniu 1945 r., został przekształcony w Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (MBP). Jego działalność oparta była głównie na oficerach sowieckiego aparatu bezpieczeństwa i na grupie około 200 polskich komunistów, przeszkolonych na specjalnych kursach w ośrodku szkolenia NKWD w Kujbyszewie. MBP kierowało pracami funkcjonujących wówczas w Polsce formacji, których zadaniem była pacyfikacja społeczeństwa i fizyczna likwidacja opozycji. Były to: Urzędy Bezpieczeństwa Publicznego (UBP), Milicja Obywatelska (MO), Ochotnicza Rezerwa Milicji Obywatelskiej (ORMO), Straż Przemysłowa, Służba Więzienna, Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego (KBW) i Wojska Ochrony Pogranicza (WOP). Ogółem służyło w nich ponad 320 tys. funkcjonariuszy i żołnierzy.

Najważniejszą rolę z wymienionych instytucji odgrywały Urzędy Bezpieczeństwa Publicznego, które realizowały zadania MBP w terenie. Ich struktura organizacyjna była dostosowana do podziału administracyjnego kraju. Oprócz centrali składała się z Wojewódzkich Urzędów Bezpieczeństwa Publicznego (WUBP), Powiatowych Urzędów Bezpieczeństwa Publicznego (PUBP), Referatów Ochrony (RO) i Referatów Wojskowych (RW). Łącznie zatrudniono w nich ponad 33 tys. osób.

Funkcjonariusze dostali od komunistycznych decydentów przyzwolenie na stosowanie wszelkich środków, które umożliwiały realizację postawionych

przed nimi zadań. W praktyce oznaczało to wprowadzenie totalnego terroru. W latach 1944–1953 prześladowano w ten sposób elity II Rzeczypospolitej i doprowadzono do rozbitcia organizacji niepodległościowych. Uderzono także w Kościół katolicki oraz mieszkańców wsi. Posługując się prawem wydano ponad 8 tys. wyroków śmierci, z czego ok. 5 tys. zostało wykonanych. Na wzór sowiecki stworzono sieć obozów, liczącą w 1954 r. 179 obiektów więziennych różnego typu. Przetrzymano w nich ponad milion osób. Równocześnie z represjami prowadzona była totalna inwigilacja społeczeństwa. W zainteresowaniu policji politycznej znalazła się niemal 1/3 dorosłych Polaków, a kartoteki zawierały ponad 5,2 mln nazwisk. W 1955 r. liczba agentury wynosiła blisko 73 tys. osób. Wśród nich znajdowało się 864 agentów, 67 648 informatorów i 4 444 rezydentów.

W grudniu 1954 r. dokonano reformy struktur MBP, powołując w jego miejsce dwa odrębne resorty: Komitet ds. Bezpieczeństwa Publicznego (K ds. BP) i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (MSW). Na poziomie lokalnym utworzono Wojewódzkie Urzędy ds. Bezpieczeństwa Publicznego (WU ds. BP), które kierowały pracą policji politycznej. Głównymi powodami reorganizacji były zmiany zachodzące w Związku Radzieckim po śmierci Józefa Stalina i audycje Radia Wolna Europa, w których zbiegły na Zachód wysoki funkcjonariusz MBP, pułkownik UB Józef Światło, ujawniał zbrodnie popełniane przez komunistyczny aparat represji.

Struktury bezpieki na Pomorzu Zachodnim zostały utworzone przez Grupę Operacyjną, której pracami kierował Jerzy Kilanowicz. W kwietniu 1945 r.

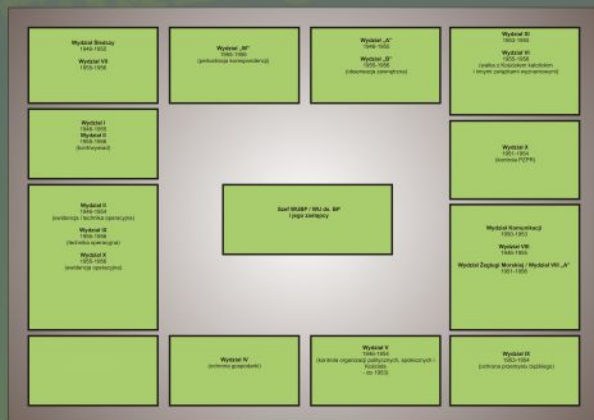
twarze kołobrzeskiej bezpieki

zorganizowała ona WUBP w Pile. Następnie na krótko osiadła w Szczecinie, jednak w związku z nieuregulowanym statusem miasta przeniosła się do Koszalina, aby ostatecznie 1 marca 1946 r. powrócić do Szczecina. Niemal do końca dekady szczeciński WUBP sprawował nadzór nad strukturami terenowymi UB także późniejszego województwa koszalińskiego.

Województwo to powstało 28 czerwca 1950 r. Wkrótce powołano również Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego, na czele którego stanął dotychczasowy szef WUBP w Rzeszowie Leonard Siwanowicz. Wcześniej, od 13 maja 1950 r., istniała w Koszalinie Delegatura MBP, a WUBP powstał oficjalnie 18 lipca 1950 r.

Wewnętrzna struktura koszalińskiej bezpieki była dostosowana do zakresów jej działalności. Składała się z wydziałów na poziomie województwa i referatów w powiatach.

PUBP w Kołobrzegu funkcjonował od 17 maja 1945 r. pod kierunkiem p.o. kierownika Edwarda Bednarka, którego na początku 1946 r. zastąpił Jerzy Godik. Do końca 1956 r. funkcję kierownika, a później szefa PUBP, sprawowało łącznie ośmiu funkcjonariuszy.

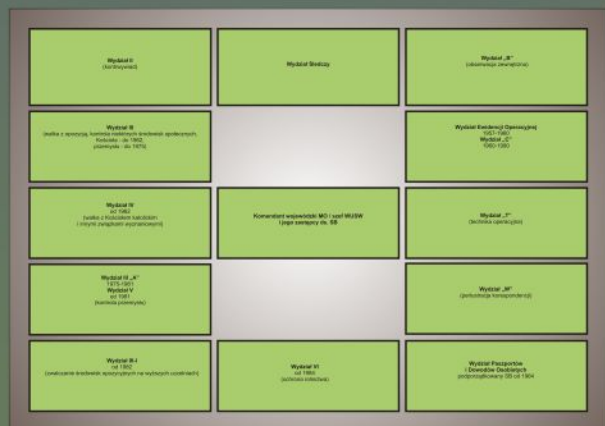

Uproszczony schemat organizacyjny WUBP / UJ ds. BP w latach 1945-1956

W wyniku wydarzeń październikowych w 1956 r. przeprowadzono reorganizację policji politycznej. Dotychczasowy UB został przekształcony w Służbę Bezpieczeństwa (SB). Główny cel restrukturyzacji polegał na zmianie wizerunku bezpieki. Osiągnięto to przez rezygnację z prowadzenia brutalnych śledztw oraz znaczące podniesienie poziomu wykształcenia funkcjonariuszy w niej służących. Dokonano wówczas swego rodzaju ukrycia Służby Bezpieczeństwa w strukturach Milicji Obywatelskiej. W tym celu w listopadzie 1956 r. zrestrukturyzowano Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, które od tej pory kierowało pracami SB, MO, KBW i WOP. Na poziomie województwa wydziały SB umieszczono w strukturze organizacyjnej Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej (KW MO), zaś na poziomie powiatu Komendy Powiatowej. Ich działalnością kierowali zastępcy komendantów wojewódzkich / powiatowych Milicji Obywatelskiej ds. SB.

twarze kołobrzeskiej bezpieki

W Kołobrzegu jako pierwszy, od grudnia 1956 r., funkcję tę sprawował Bolesław Starosta, kierujący wcześniej (od sierpnia 1956 r.) tutejszym PU ds.. BP.

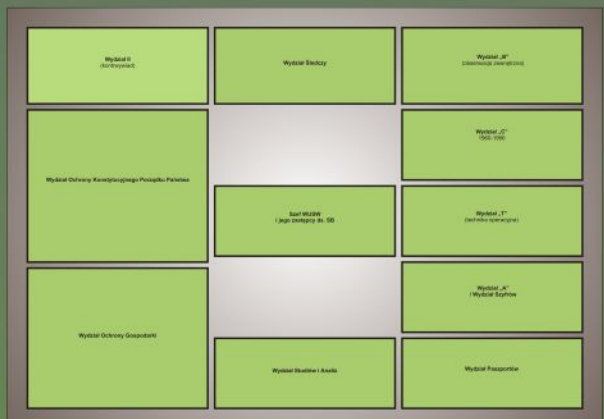
Uproszczony schemat organizacyjny Służby Bezpieczeństwa w latach 1956-1989

W 1975 r., w związku z reformą administracyjną kraju, dokonano kolejnych przekształceń w strukturze SB. Zlikwidowano dotychczasowe Komendy Powiatowe wraz z funkcjonującymi przy nich referatami SB. Działalność policji politycznej została w tym czasie skupiona na szczeblu wojewódzkim.

Następną reorganizację aparatu bezpieczeństwa przeprowadzono w 1983 r. likwidując Komendy Wojewódzkie Milicji Obywatelskiej i powołując w ich miejsce Wojewódzkie Urzędy Spraw Wewnętrznych (WUSW). Przy okazji powołano Miejskie Urzędy Spraw Wewnętrznych (MUSW) i Rejonowe Urzędy Spraw Wewnętrznych (RUSW), w których funkcjonowały komórki SB.

Od kwietnia 1983 r. obowiązki zastępców komendanta miejskiego MO, a następnie zastępców szefa RUSW ds. SB w Kołobrzegu, pełnili: Krzysztof Sobociński i Jan Wojtal.

Po wygranych przez opozycję wyborach do Sejmu w 1989 r., kierownictwo MSW podjęło próbę dostosowania SB do nowych warunków działania. Zlikwidowano strukturę, które ewidentnie zajmowały się likwidacją opozycji i inwigilacją Kościoła katolickiego. Powołano w ich miejsce nowe wydziały, które miały realizować zadania bezpieki w zmienionych warunkach politycznych.

Uproszczony schemat organizacyjny Służby Bezpieczeństwa w latach 1989-1990

twarze kołobrzeskiej bezpieki

Ostatnim zastępcą szefa RUSW ds. SB w Kołobrzegu był Władysław Futyma, zwolniony ze służby 31 marca 1990 r. Służba Bezpieczeństwa została ostatecznie rozwiązana między kwietniem a sierpniem 1990 r.

Wystawa prezentuje wizerunki 24 kołobrzeskich funkcjonariuszy UB i SB, których biogramy zostały sporządzone w wyniku kwerendy prowadzonej przez pracowników OBEP IPN Szczecin na potrzeby trzech wcześniejszych wystaw z cyklu „Twarze Bezpieki”: szczecińskiej, koszalińskiej i gorzowskiej, oraz informatora personalnego „Twarze Zachodniopomorskiej Bezpieki”. Podstawowym warunkiem do ich zamieszczenia na wystawie było zachowanie zdjęcia w aktach personalnych oraz sporządzenie możliwie najpełniejszego biogramu. W dużej mierze są to funkcjonariusze pełniący funkcje kierownicze, zarówno w Kołobrzegu, jak i w innych regionach kraju – biogramy pokazują ich drogę kariery od szeregowych pracowników i kolejne awanse, czasem aż po stanowisko komendanta wojewódzkiego MO.

Bednarek Edward
ur. 31 I 1922 r.

W UB w latach 1945 - 1946
1945 - 1946 p.o. kierownika PUBP w Kołobrzegu

Witeczak Witold
ur. 28 IV 1920 r.

W UB/SB w latach 1945 - 1970
1945 - 1946 referent morski PUBP w Kołobrzegu

Wisniewski Jan
ur. 19 V 1910 r.

W UB/SB w latach 1945 - 1957
1946 - 1948 starszy referent polityczno-społeczny Sekcji Miejskiej PUBP w Kolobrzegu
1948 zastępca i p.o. szefa PUBP w Kolobrzegu
1948 - 1949 szef PUBP w Kolobrzegu

Kuźnicz Mikołaj
ur. 5 V 1922 r.

W UB/SB w latach 1946 - 1978
1946 referent PUBP w Kolobrzegu
1946 - 1947 referent PUBP w Kolobrzegu
1947 - 1950 starszy referent Referatu V PUBP w Kolobrzegu
1950 - 1951 zastępca szefa PUBP w Kolobrzegu

Bednarek Henryk
ur. 13 V 1925 r.

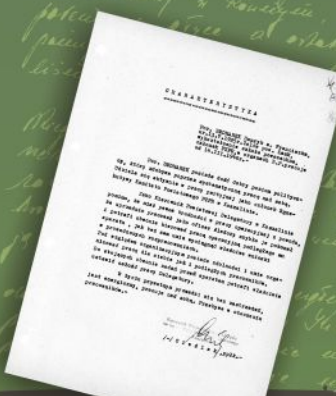
W UB/SB w latach 1946 - 1970.
1949 - 1952 oficer śledczy PUBP w Kolońbrzegu

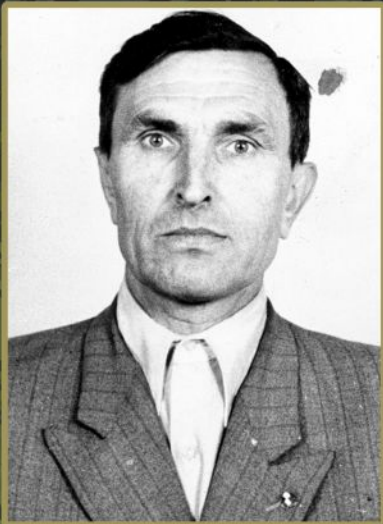

Starosta Bolesław
ur. 22 III 1921 r.

W UB/SB w latach 1945 - 1970

1956 kierownik PU ds. BP w Kolońbrzegu
1956 - 1963 zastępca komendanta powiatowego MO ds. bezpieczeństwa w Kolońbrzegu

Tylimoniuk Adam
ur. 26 XII 1902 r.

W UB/SB w latach 1944 - 1963
1951-1952 zastępca szefa PUBP w Kołobrzegu
1952-1953 p.o. szefa PUBP w Kołobrzegu

Oświeciński Andrzej
ur. 3 VIII 1935 r.

W SB w latach 1959 - 1990
1959 - 1961 referent operacyjno-dochodzeniowy KP MO w Kołobrzegu
1963 - 1965 referent Referatu Służby Kryminalnej KP MO w Kołobrzegu
1966 - 1969 kontroler GPK w Kołobrzegu
1969 - 1971 starszy inspektor GPK w Kołobrzegu
1971 zastępca komendanta GPK w Kołobrzegu

Kupski Zenon
ur. 21 I 1926 r.

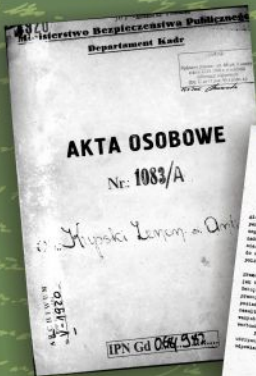
Pokorzyński Bogusław
ur. 16 VII 1937 r.

W UB/SB w latach 1946 - 1970

- 1960 oficer techniki operacyjnej Grupy „T” Referatu Bezpieczeństwa KP MO w Kolobrzegu
- 1960 - 1965 starszy oficer Ewidencji Operacyjnej Samodzielnej Sekcji „O” KP MO w Kolobrzegu

W SB w latach 1958 - 1990

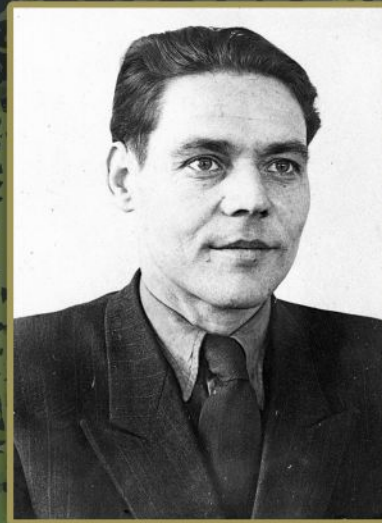
- 1961 - 1962 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Kolobrzegu
- 1962 - 1967 starszy oficer operacyjny KP MO w Kolobrzegu
- 1967 - 1968 inspektor operacyjny Referatu ds. SB KP MO w Kolobrzegu
- 1968 - 1970 starszy inspektor operacyjny Referatu ds... Bezpieczeństwa KP MO w Kolobrzegu

Markiewicz Walenty
ur. 7 II 1939 r.

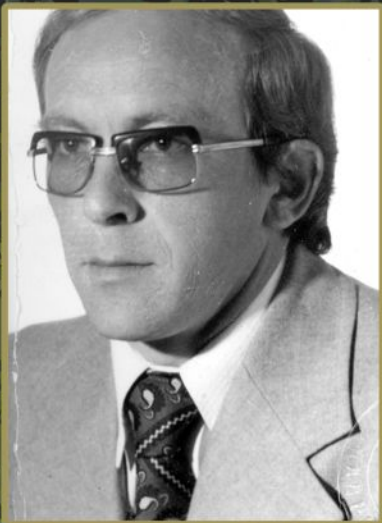
- W SB w latach 1962 - 1990
- 1962 - 1963 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Kołobrzegu
- 1964 - 1969 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Kołobrzegu
- 1969 - 1975 inspektor operacyjny SB Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Kołobrzegu
- 1976 - 1983 starszy inspektor Grupy Operacyjnej w Kołobrzegu Wydziału II KW MO w Koszalinie
- 1983 - 1984 starszy inspektor Referatu II SB KM MO w Kołobrzegu
- 1984 - 1986 starszy inspektor Sekcji II SB RUSW w Kołobrzegu
- 1986 - 1990 kierownik Sekcji II SB RUSW w Kołobrzegu

Chitro Władysław
ur. 17 IX 1915 r.

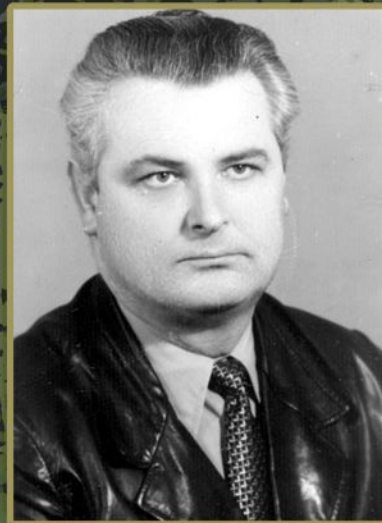
- W UB/SB w latach 1949 - 1964
- 1962 - 1963 kierownik Sekcji Operacyjnej Kontrolerskiej GPK w Kołobrzegu 15 Bałtyckiej Brygady WOP
- 1963 - 1964 zastępca dowódcy GPK w Kołobrzegu ds. Operacyjnych 15 Bałtyckiej Brygady WOP

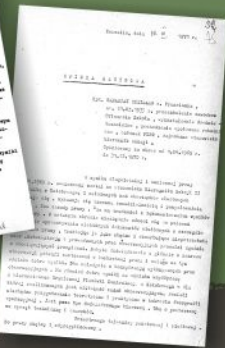
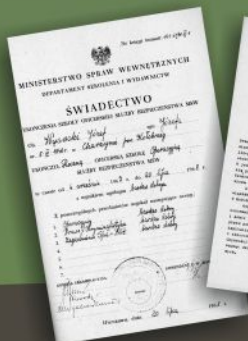
Wsyocki Józef
ur. 5 IV 1946 r.

- W SB w latach 1966 - 1990
- 1966 - 1967 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Kołobrzegu
- 1968 - 1971 oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Kołobrzegu
- 1971 - 1975 inspektor operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Kołobrzegu
- 1976 - 1977 kierownik Grupy Operacyjnej w Kołobrzegu Wydziału II KW MO w Koszalinie
- 1977 - 1981 starszy inspektor Grupy Operacyjnej w Kołobrzegu Wydziału II KW MO w Koszalinie
- 1981 - 1983 kierownik Grupy Operacyjnej w Kołobrzegu Wydziału IV KW MO w Koszalinie
- 1983 - 1985 kierownik Referatu IV SB KM MO w Kołobrzegu
- 1985 - 1989 starszy inspektor Grupy IV SB RUSW w Kołobrzegu
- 1989 - 1990 starszy inspektor Sekcji SB RUSW w Kołobrzegu

Banasiak Zdzisław
ur. 11 III 1935 r.

- W UB w latach 1954 - 1956; w SB w latach 1958 - 1985
- 1969 - 1975 kierownik Sekcji Obserwacyjno-Portowej w Kołobrzegu KW MO w Koszalinie
- 1977 - 1983 kierownik Sekcji III Wydziału „T” w Kołobrzegu KW MO w Koszalinie
- 1983 - 1984 kierownik Referatu „T” SB KM MO w Kołobrzegu

Kamieniak Kazimierz
ur. 1 III 1937 r.

Kowalski Leszek
ur. 3 VIII 1931 r.

W SB w latach 1962 - 1990
1969 - 1975: wywiadowca Sekcji Obserwacyjnej Portu w Kołobrzegu KW
MO w Koszalinie
1975 - starszy wywiadowca Sekcji Obserwacyjnej w Kołobrzegu
Wydziału „B” KW MO w Koszalinie

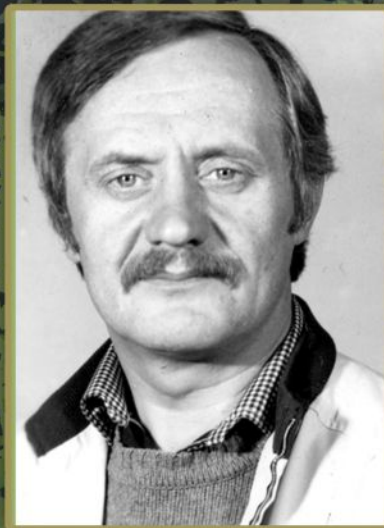
W SB w latach 1962 - 1989
1969 - 1970. kierownik zmiany Sekcji Obserwacji Portu w Kołobrzegu
Wydziału „B” KW MO w Koszalinie
1975 p.o. I zastępcy komendanta powiatowego MO-ds. SB w
Kołobrzegu

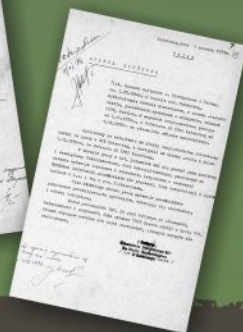
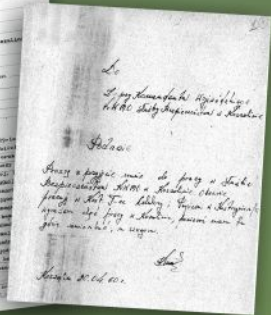
Łuczak Kazimierz
ur. 30 X 1935 r.

W SB w latach 1960 - 1990
1969 - 1975: kierownik zmiany Sekcji Obserwacyjno-Portowej w Kołobrzegu
KW MO w Koszalinie

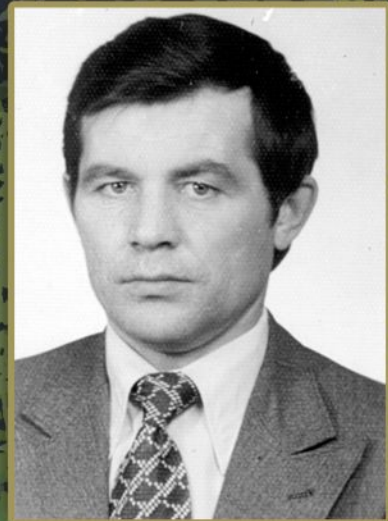
Sołtysiak Ryszard
ur. 3 VII 1946 r.

W SB w latach 1970 - 1990
1970 - 1971 młodszy kontroler GPK w Kołobrzegu
1971 - 1972 kontroler GPK w Kołobrzegu
1972 inspektor GPK w Kołobrzegu
1972 - 1973 kontroler GPK w Kołobrzegu
1973 oficer SB Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Kołobrzegu
1976 - 1978 starszy inspektor Grupy Operacyjnej w Kołobrzegu Wydziału II KW MO w Koszalinie
1978 - 1983 starszy inspektor Grupy Operacyjnej w Kołobrzegu Wydziału II KW MO w Koszalinie

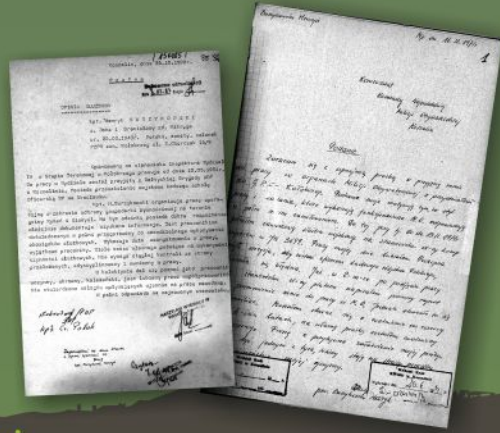
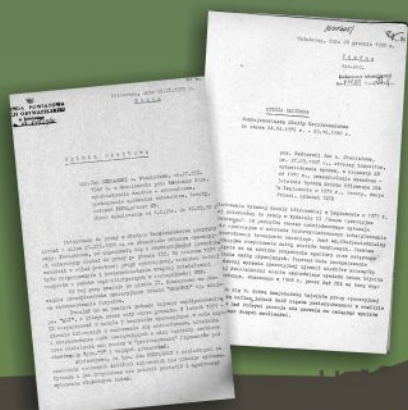
Bednarski Jan
ur. 27 III 1947 r.

Burzykowski Henryk
ur. 22 III 1943 r.

- W SB w latach 1970-1990
- 1970 - 1971 oficer Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Kołobrzegu
- 1971 - 1972 oficer techniki operacyjnej Sekcji III Wydziału „T” KP MO w Kołobrzegu
- 1972 starszy oficer operacyjny Referatu ds. Bezpieczeństwa KP MO w Kołobrzegu
- 1976 - 1983 starszy oficer Grupy Operacyjnej w Kołobrzegu Wydziału II KW MO w Koszalinie
- 1983 - 1984 starszy inspektor Referatu II SB KM MO w Kołobrzegu
- 1984 - 1990 starszy inspektor Sekcji II SB RUSW w Kołobrzegu

- W SB w latach 1971 - 1990
- 1971 - 1972 inspektor GPK w Kołobrzegu
- 1972 kontroler GPK w Kołobrzegu
- 1972 - 1976 starszy kontroler GPK w Kołobrzegu
- 1976 - 1981 pomocnik dowódcy GPK w Kołobrzegu
- 1981 - 1983 inspektor Grupy Operacyjnej w Kołobrzegu Wydziału IV KW MO w Koszalinie
- 1983 - 1984 starszy inspektor Referatu IV SB KM MO w Kołobrzegu
- 1984 - 1987 starszy inspektor Grupy 5 SB RUSW w Kołobrzegu
- 1987 - 1989 starszy inspektor Grupy 6 SB RUSW w Kołobrzegu
- 1989 - 1990 starszy inspektor Sekcji SB RUSW w Kołobrzegu

Wojtal Jan
ur. 30 X 1939 r.

W SB w latach 1964 - 1986

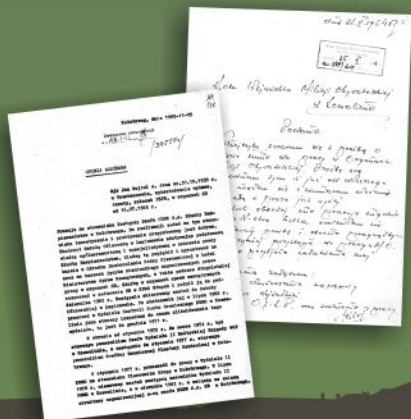
- 1974 starszy kontroler GPK w Kołobrzegu Bałtyckiej Brygady WOP
- 1974 - 1976 starszy kontroler GPK w Kołobrzegu Bałtyckiej Brygady WOP
- 1976 - 1977 pomocnik dowódcy GPK w Kołobrzegu Bałtyckiej Brygady w WOP
- 1977 - 1978 kierownik Grupy Operacyjnej w Kołobrzegu Wydziału II KW MO w Koszalinie
- 1978 - 1983 zastępca naczelnika Wydziału Grupy Operacyjnej w Kołobrzegu Wydziału II KW MO w Koszalinie
- 1983 zastępca komendanta miejskiego MO ds. SB w Kołobrzegu
- 1983 - 1986 zastępca szefa RUSW ds. SB w Kołobrzegu

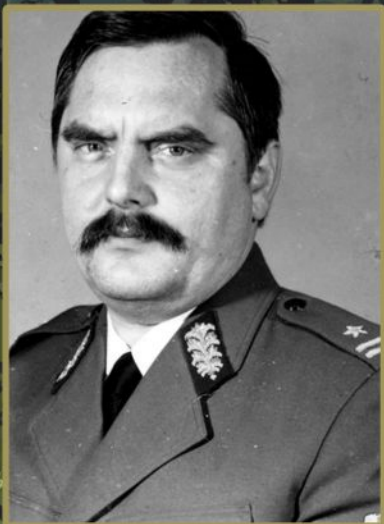

Koziół Stanisław
ur. 28 IV 1932 r.

W SB w latach 1958 - 1979 i 1981 - 1986

- 1969 - 1975 kierownik zmiany Sekcji Obserwacyjnej w Kołobrzegu Wydziału „B” KW MO w Koszalinie
- 1975 - 1976 referent techniki operacyjnej Sekcji III w Kołobrzegu Wydziału „T” KW MO w Koszalinie
- 1976 - 1979 starszy referent techniki operacyjnej Sekcji III w Kołobrzegu Wydziału „T” KW MO w Koszalinie
- 1979 starszy inspektor Sekcji III w Kołobrzegu Wydziału „T” KW MO w Koszalinie
- 1983 - 1986 inspektor Referatu „T” SB RUSW w Kołobrzegu
- 1986 starszy inspektor Referatu „T” w Kołobrzegu Sekcji I „B” Wydziału „T” SB WUSW w Koszalinie

Sobociński Krzysztof

ur. 1 XI 1939 r.

- W.SB w latach 1973 - 1990
- 1976 - 1978 starszy inspektor Grupy Operacyjnej w Kołobrzegu Wydziału II KW MO w Koszalinie
- 1978 - 1983 starszy inspektor Grupy Operacyjnej w Kołobrzegu Wydziału II KW MO w Koszalinie
- 1983 - 1986 kierownik Referatu II SB KM MO w Kołobrzegu (do 1984 p.o. zastępcy komendanta miejskiego MO ds. SB w Kołobrzegu / p.o. zastępcy szefa RUSW ds. SB w Kołobrzegu)
- 1986 - 1990 zastępca szefa ds. polityczno-wychowawczych RUSW w Kołobrzegu

Futyma Władysław

ur. 27 VII 1938 r.

- W SB w latach 1962 - 1990
- 1984 - 1986 zastępca szefa RUSW w Kołobrzegu
- 1986 zastępca szefa ds. polityczno-wychowawczych RUSW w Kołobrzegu
- 1986 - 1990 zastępca szefa RUSW ds. SB w Kołobrzegu

